

Edyta Plebankiewicz

Politechnika Krakowska, Wydział Inżynierii Lądowej, Instytut Zarządzania w Budownictwie i Transporcie

Małgorzata Lenart

Politechnika Krakowska, Wydział Inżynierii Lądowej, Instytut Materiałów i Konstrukcji Budowlanych

Certyfikacja materiałów budowlanych i ich dostawców

Certification of building materials and their suppliers

W artykule przybliżono problem certyfikacji w sferze zamówień publicznych, zwłaszcza w odniesieniu do materiałów budowlanych i ich dostawców. Obowiązujące przepisy pozwalają zamawiającemu na sprawdzenie, czy dostawca materiałów jest w stanie zapewnić materiały o wymaganej jakości. Przedstawione wyniki przeprowadzonych przez autorki analiz ogłoszeń na roboty budowlane, a także dostawy materiałów budowlanych wskazują na to, że zamawiający rzadko z tej możliwości korzystają.

Zaprezentowano przykład kontroli dostawy przy dostawcy, który poddał się dobrowolnej certyfikacji i takim, który jej nie posiada na podstawie normy PN-EN 1917:2004 „Studzienki włączowe i niewłączowe z betonu niezbrojonego, z betonu zbrojonego włóknem stalowym i żelbetowe”. Przedstawiony przykład pokazuje, że współpraca z certyfikowanym dostawcą jest korzystna dla obu stron kontraktu.

Słowa kluczowe:

certyfikacja, dostawca, zarządzanie jakością, oznakowanie CE.

The problem of certification in the field of public procurement especially in relation to building materials and their suppliers is discussed in the paper. Regulation in force allow the contracting authority to verify whether the materials supplier is able to provide the required quality supply. The results of the author's analyses of the announcements about construction works as well as construction materials deliveries indicate that the contracting authority rarely use this option.

In the paper there is presented an example of the delivery inspection in the case when the supplier possesses the voluntary certification and when he does not have it on the basis of PN-EN 1917:2004 "Concrete manholes and inspection chambers, unreinforced, steel fibre and reinforced". The example shows that the cooperation with a certified supplier is beneficial to both parties of the contract.

Key words:

certification, supplier, quality management, CE marking.

Wstęp

Obowiązkiem producenta wyrobu budowlanego jest przeprowadzenie określonych zadań w ramach systemu oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych danego materiału. Producent bierze na siebie pełną odpowiedzialność za zgodność wyrobu budowlanego z zadeklarowanymi właściwościami. Z kolei dostawca materiałów budowlanych powinien znać te właściwości i zapewnić, aby były one zgodne z wymaganiami wykonawcy bądź inwestora, któremu dany materiał dostarcza. Przedsiębiorstwa budowlane, a także inwestorzy w różny sposób mogą zapewnić korzystanie z usług sprawdzonych, certyfikowanych

dostawców. Zapewnia to realizację robót budowlanych z wykorzystaniem materiałów, których parametry techniczne są zgodne z oczekiwaniami inwestora. Pewną formą gwarancji, że zamówienie będzie zrealizowane z należytą jakością, jest także funkcjonowanie w przedsiębiorstwie systemu zapewniania jakości.

Przepisy wykonawcze do ustawy Prawo zamówień publicznych (DzU z 2013 r., poz. 907, 984, 1047, 1473) odnoszą się zarówno do obowiązkowych, jak i dobrowolnych certyfikacji, np. certyfikacji systemów zarządzania działających w przedsiębiorstwie, co mogą wykorzystać zamawiający, chcąc uzyskać produkt odpowiadający ich potrzebom. O wybór wła-

ściwych wykonawców i dostawców materiałów budowlanych inwestor powinien zadbać już na etapie ogłoszenia o przetargu na roboty budowlane czy przetargu na dostawę materiałów.

Celem artykułu jest przybliżenie problemu certyfikacji w sferze zamówień publicznych zwłaszcza w odniesieniu do materiałów budowlanych i ich dostawców oraz przedstawienie korzyści z zatrudniania certyfikowanych dostawców. Analiza ogłoszeń na roboty budowlane, a także dostawy materiałów budowlanych pozwoli na ocenę, na ile inwestorzy podejmują działania dotyczące wyboru certyfikowanych dostawców materiałów budowlanych.

Certyfikacja w sferze zamówień publicznych na roboty budowlane

Pod pojęciem certyfikacji ogólnie rozumiane jest działanie jednostki certyfikującej (strony trzeciej w stosunku do przedsiębiorcy) polegające na przeprowadzeniu oceny zgodności wyrobu lub systemu zarządzania pod kątem spełnienia określonych w dokumencie odniesienia wymagań. W odniesieniu do zamówień publicznych możemy mówić o certyfikacji obowiązkowej, jak i dobrowolnej.

Przykładowo, w Polsce w przypadku certyfikacji obowiązkowej produktów wymagania te określają właściwe ustawy, np. ustawa o wyrobach budowlanych, akty wykonawcze do tej ustawy i systemy zgodności w nich określone. Natomiast w przypadku systemów zarządzania jakością mogą to być wymagania norm serii PN-EN ISO 9000, a w przypadku systemów zarządzania środowiskowego PN-EN ISO 14001:2005 lub ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o krajowym systemie ekzarządzania i audytu EMAS (DzU nr 70, poz. 631).

Certyfikacja obowiązkowa

— oznakowanie CE wyrobów budowlanych

Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 305/2011 (CPR) wyroby budowlane podlegają obowiązkowemu oznakowaniu CE, jeśli istnieje zharmonizowana specyfikacja techniczna, czyli zharmonizowana norma europejska (hEN) dla danego wyrobu lub Europejski Dokument Oceny (EDO), będący podstawą do wydania Europejskiej Oceny Technicznej (EOT, dawniej Europejskie Aprobata Techniczne). Rozporządzenie to bazuje na osiągnięciach uchylonej dyrektywy 89/106/EWG „Wyroby budowlane”, ale jest aktem prawnym wyższej rangi niż dyrektywa i jego przepisy są stosowane identycznie w całej UE.

Obowiązkiem producenta wyrobu budowlanego jest przeprowadzenie określonych zadań w ramach systemu oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych danego wyrobu budowlanego, następnie spo-

ządzenie deklaracji właściwości użytkowych wyrobu oraz umieszczenie oznakowania CE na wyrobie lub na opakowaniu zbiorczym, np. palecie. Te wszystkie czynności należy przeprowadzić przed wprowadzeniem danego wyrobu do obrotu (zgodnie z pkt. 17 art. 2 CPR jest to udostępnienie po raz pierwszy wyrobu budowlanego na rynku unijnym). Przy sporządzeniu deklaracji właściwości użytkowych producent bierze na siebie pełną odpowiedzialność za zgodność wyrobu budowlanego z zadeklarowanymi właściwościami. Przy czym zgodnie z wymaganiami rozporządzenia CPR za wprowadzenie wyrobu do obrotu odpowiedzialność ponosi nie tylko producent (ten może mieć siedzibę poza UE), ale również dystrybutor, importer, jak również upoważniony przedstawiciel.

Deklaracja właściwości użytkowych (Tworek, 2011; Łaskiewicz, Dynarowski, Królikowski, Misiewicz, 2013) jest dokumentem określającym zbiór cech danego wyrobu wybranych przez producenta ze względu na spełnienie wymagań w zakresie:

- zamierzonego zastosowania wyrobu, czyli określeniu właściwości użytkowych wyrobu mających wpływ na spełnienie wymagań podstawowych przez obiekty budowlane, w których zastosowano dany wyrób oraz
  - zamierzonego miejsca (kraju UE) wprowadzenia wyrobu na rynek. Producent powinien określić właściwości użytkowe (i ich poziomy) zgodnie z obowiązującymi w danym kraju przepisami dotyczącymi wprowadzenia wyrobu. Przykładowo, część państw członkowskich UE, np. Niemcy czy też Austria, opracowała krajowe wykazy minimalnych poziomów właściwości użytkowych wyrobów budowlanych, które powinny spełniać wyroby wprowadzane na rynki tych krajów (Wall, 2013).
- Deklaracja właściwości użytkowych powinna zawierać następujące informacje:
- określenie typu wyrobu (kodu identyfikacyjnego), dla którego została przygotowana deklaracja właściwości użytkowych;
  - numer typu, partii lub serii umożliwiający identyfikację wyrobu budowlanego;
  - nazwa oraz adres kontaktowy producenta lub upoważnionego przedstawiciela;
  - numer referencyjny i data wydania zharmonizowanej normy europejskiej lub europejskiej oceny technicznej;
  - zamierzone zastosowanie wyrobu budowlanego zgodnie z zastosowaną hEN lub EDO;
  - system oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobu budowlanego — zgodnie z rozporządzeniem CPR występują następujące systemy 1+, 1, 2+, 3 oraz 4, określone szczegółowo w załączniku V do rozporządzenia;
  - informacja o udziale jednostki notyfikowanej i jej dane;
  - właściwości użytkowe wyrobu budowlanego odnoszące się do zasadniczych jego charakterystyk, od-

powiednich dla deklarowanego i zamierzonego zastosowania, z uwzględnieniem przepisów odnoszących się do miejsca wprowadzenia wyrobu na rynek — w stosownych przypadkach właściwości użytkowe wyrobu budowlanego powinny być wyrażone w poziomach lub klasach, ewentualnie określone w sposób opisowy;

- podpis osoby upoważnionej z ramienia producenta.

Zgodnie z jawnością informacji producent powinien każdorazowo wraz z wyrobem udostępnianym na rynku dostarczyć kopię deklaracji właściwości użytkowych (z wyjątkiem dostarczenia tej samej partii wyrobu do tego samego użytkownika). Deklaracja może mieć formę papierową lub elektroniczną. Nowością jest również nałożenie na producenta obowiązku dostarczenia wraz z wyrobem instrukcji obsługi oraz informacji na temat bezpieczeństwa wyrobu w języku odpowiednim do państwa przeznaczenia wyrobu.

Certyfikacja dobrowolna dostawców

Międzynarodowa norma PN-EN ISO 9001:2009P „Systemy zarządzania jakością — Wymagania” w punkcie 7.4 dotyczącym procesu zakupu zaleca, aby przedsiębiorstwo dokonało oceny i wyboru dostawców na podstawie ich zdolności do dostarczenia wyrobu/usługi zgodnego z wyspecyfikowanymi wymaganiami. W tym celu przedsiębiorstwo musi określić kryteria wyboru, oceny i ponownej oceny dostawców. Norma ta nie podaje sposobów realizacji tego zadania.

Norma nie specyfikuje wymagań odnoszących się do certyfikacji dostawców. Natomiast przedsiębiorstwo powinno w każdym przypadku prowadzić swoją listę tzw. kwalifikowanych dostawców. Ponadto dobrą praktyką jest, że po każdym audycie u dostawcy i spełnieniu wymagań przedsiębiorstwo wystawia np. certyfikaty kompetencji lub uznania dla dostawcy i wprowadza danego dostawcę na listę kwalifikowanych dostawców, którą może umieścić na swoich stronach internetowych.

Nie należy zapominać o ponownej ocenie dostawców — jest to wymagane normy PN-EN ISO 9001. Po określonym, z góry ustalonym czasie (w praktyce przyjmuje się, że jest to rok), przedsiębiorstwo dokonuje ponownej oceny dostawcy. Do tej oceny można włączyć odpowiedź na pytanie, czy dostawca zastosował się do zaleceń z poprzedniego audytu oraz można włączyć ocenę działań korygujących podjętych przez dostawcę, a występujących w przypadku reklamacji jego wyrobów/usług.

W trakcie audytu u dostawcy powinno się sprawdzić wszystkie wymagania (adekwatne do wyrobu/usługi) dotyczące:

- procedur, procesów, wyposażenia wymaganego do realizacji procesów produkcji wyrobu kupowanego przez przedsiębiorstwo,

- kwalifikacji personelu,
- systemu zarządzania jakością produkcji wyrobu — tylko tego, który jest przedmiotem kupna ze strony przedsiębiorstwa (system niekonieczny musi być związany z międzynarodową normą PN-EN ISO 9001).

Metody i zasady wyboru dostawców materiałów budowlanych

W zależności m.in. od formy realizacji inwestycji budowlanej budowy mogą być w różny sposób zaopatrywane w materiały budowlane. Do podstawowych można zaliczyć:

- zamówienia bezpośrednio z budowy trafiające do dostawców (proces zbierania i oceny ofert odbywa się w biurze budowy);
- zamówienia przez dział zaopatrzenia budów w materiały, który najczęściej znajduje się w siedzibie przedsiębiorstwa budowlanego realizującego przedsięwzięcie;
- system mieszany (małe ilości przez budowę, duże ilości lub materiały o dużej wartości przez przedsiębiorstwo);
- zamawianie i dostarczanie materiałów przez inwestora.

Od rodzaju zamawiającego, jak i wartości zamówienia na dostawy, w dużym stopniu zależy przyjęta procedura udzielenia zamówienia, jak i często forma zawieranej umowy, np. jeśli zamówienie jest dokonywane przez inwestora, który podlega przepisom prawa zamówień publicznych, muszą być tu stosowane zasady przewidziane tą ustawą.

Zapewnienie dostawy materiałów budowlanych na budowę składa się z kilku podstawowych etapów. Etapy te to przede wszystkim określenie zapotrzebowania na materiał, wybór dostawcy, określenie terminów i warunków dostawy, podpisanie umowy z dostawcą.

Wybierając dostawcę materiałów budowlanych, zamawiający powinien wziąć pod uwagę szereg kryteriów (Mwikali, Kavale, 2012; Kozik, Leśniak, Plebaniakiewicz, 2013). Można je podzielić na dwie zasadnicze grupy: dotyczące kompetencji dostawcy oraz dotyczące cech dostawy. Zarówno w jednej, jak i drugiej grupie kryteriów zamawiający powinien uwzględnić te związane z zapewnieniem przez dostawcę właściwej jakości dostarczanych materiałów.

Certyfikacja dostawców w przetargach

Niezależnie od formy wyboru dostawcy ostateczne koszty związane z zakupem i dostawą materiałów, a także konsekwencje zastosowania materiałów niewłaściwej jakości ponosi inwestor. W związku z tym

zamawiający już na etapie ogłoszenia o przetargu powinien zaznaczyć swoje wymagania odnośnie do jakości materiałów budowlanych. Może to uczynić w drodze określenia odpowiednich wymagań w ogłoszeniu. Kwestię dokumentów, jakich może żądać zamawiający w sferze zamówień publicznych, reguluje rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2013 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane. Zgodnie z tym rozporządzeniem: § 6. 1. *W celu potwierdzenia, że oferowane roboty budowlane, dostawy lub usługi odpowiadają wymaganiom określonym przez zamawiającego, zamawiający może żądać w szczególności:*

- (...)
- 2) *zaświadczenia niezależnego podmiotu uprawnionego do kontroli jakości potwierdzającego, że dostarczane produkty odpowiadają określonym normom lub specyfikacjom technicznym;*
  - 3) *zaświadczenia niezależnego podmiotu zajmującego się poświadczaniem zgodności działań wykonawcy z normami jakościowymi, jeżeli zamawiający odwołują się do systemów zapewniania jakości opartych na odpowiednich normach europejskich;*
  - 4) *zaświadczenia niezależnego podmiotu zajmującego się poświadczaniem zgodności działań wykonawcy z europejskimi normami zarządzania środowiskiem, jeżeli zamawiający wskazują środki zarządzania środowiskiem, które wykonawca będzie stosował podczas wykonywania zamówienia na roboty budowlane lub usługi, odwołując się do systemu zarządzania środowiskiem i audytu (EMAS) lub norm zarządzania środowiskiem opartych na europejskich lub międzynarodowych normach poświadczonych przez podmioty działające zgodnie z prawem Unii Europejskiej, europejskimi lub międzynarodowymi normami dotyczącymi certyfikacji.*

W celu zbadania, na ile możliwości sprawdzenia kwalifikacji dostawcy i zapewnienia jakości dostarczanych przez nich dostaw uwzględniają zamawiający na etapie ogłoszenia o przetargu, przeanalizowano ogłoszenia w biuletynach zamówień publicznych z 2013 roku. Analizie podlegały zarówno zamówienia na roboty budowlane, jak i na dostawy materiałów budowlanych. W szczególności sprawdzono punkt III. 5) Informacja o dokumentach potwierdzających, że oferowane dostawy, usługi lub roboty budowlane odpowiadają określonym wymaganiom oraz punkt III. 6) Inne dokumenty, ogłoszenia, gdzie zamawiający mogą zaznaczyć swoje wymagania odnośnie do jakości stosowanych materiałów budowlanych.

Pierwsza analiza dotyczyła ogłoszeń o zamówieniach na dostawy materiałów budowlanych, jakie ukazały się w biuletynach zamówień publicznych w 2013 roku. Chodzi o te przypadki, gdy zamawiającym jest jednostka zobowiązana do stosowania przepisów prawa zamówień publicznych i zaopatruje się w materiały bez pośrednictwa wykonawcy.

W analizowanym okresie ukazało się 98 takich ogłoszeń. W 28 ogłoszeniach (28,6% wszystkich ogłoszeń) zamawiający zaznaczyli swoje wymagania w punktach III. 5 lub III. 6 ogłoszenia. Największy udział wśród tych zamawiających stanowiły samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej (32%), administracja samorządowa (18%) oraz jednostki wojskowe (14%). W 86% analizowanych ogłoszeń wymagania zamawiający podali w punkcie III. 5, w 3 przypadkach wymagania te były podane zarówno w punkcie III. 5, jak i III. 6, tylko w jednym przypadku informacje te były zawarte w punkcie III. 6. Najczęściej zamawiający żądali „zaświadczenia niezależnego podmiotu uprawnionego do kontroli jakości potwierdzającego, że dostarczane produkty odpowiadają określonym normom lub specyfikacjom technicznym” (32,1%). Kolejny zamawiający zawarł wymóg dostarczenia „oświadczenia Wykonawcy, że wszystkie produkty posiadają odpowiednie atesty i dopuszczone są do obrotu i użycia w Polsce” (28,6%). „Certyfikaty, dopuszczenia, katalogi lub karty katalogowe, lub ulotki produktowe, lub inne materiały informacyjne dotyczące oferowanych wyrobów” były wymagane w 21,4% ogłoszeń. W 14,3% zawarto wymóg uzyskania „próbek, opisów lub fotografii produktów, które mają zostać dostarczone, i których autentyczność musi zostać poświadczona przez wykonawcę na żądanie zamawiającego”.

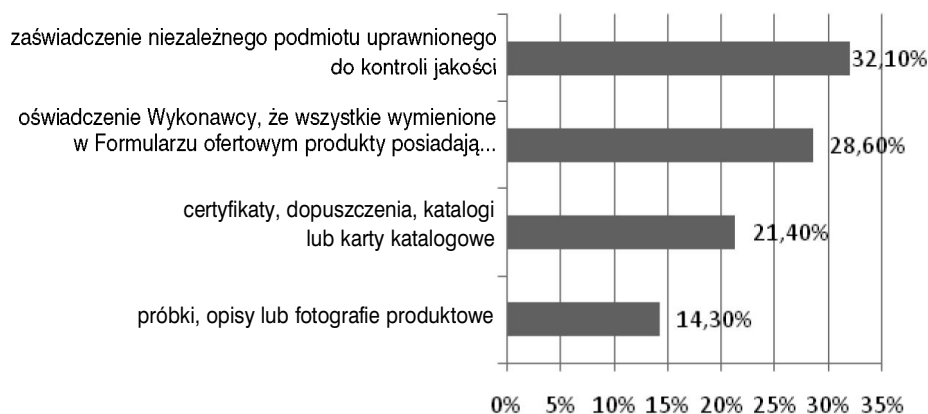
W większości przypadków wymagania były więc dość ogólnie podane. Tylko w jednym ogłoszeniu zamawiający wyraźnie zażądał: „Aktualnej deklaracji zgodności i/lub certyfikatu zgodności CE”. W kilku przypadkach wymagania zamawiającego były dość dokładnie uszczegółowione, co wiązało się ze specyfiką zamawianych materiałów. Przykładowo, w jednym z ogłoszeń zamawiający zawarł wymóg: „Wybrany wykonawca zobowiązany będzie dostarczyć Zamawiającemu wraz z dostawą wystawione przez upoważnioną jednostkę ważne Karty Charakterystyki Produktu lub Karty Charakterystyki Preparatu Niebezpiecznego (w języku polskim) dla materiałów chemicznych (np. farby, rozpuszczalniki, wykładziny) i sypkich (np. zaprawy)”. Inny tego typu wymóg to: „Oświadczenie, iż zaproponowany przedmiot zamówienia spełnia wymogi ustawy z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych (DzU nr 107, poz. 679)”. Najczęściej stawiane przez zamawiających wymagania przedstawiono na rysunku 1.

Kolejna analiza dotyczyła ogłoszeń o zamówieniach na roboty budowlane, jakie ukazały się w biuletynach zamówień publicznych w II połowie 2013 roku a zamawiającymi były jednostki mające siedzibę na terenie Małopolski.

W analizowanym okresie ukazało się 2118 takich ogłoszeń. W 105 ogłoszeniach (5% wszystkich ogłoszeń) zamawiający zaznaczyli swoje wymagania odnośnie do jakości robót i materiałów w punktach III. 5

Rysunek 1

Wymagania stawiane przez zamawiających w ogłoszeniach na dostawy materiałów

Źródło: opracowanie własne.

lub III. 6. Największy udział wśród tych zamawiających stanowiły administracja samorządowa (32%) oraz uczelnie publiczne (14%). Wśród zamówień najczęściej dotyczyło remontu i modernizacji budynków (40%) oraz instalacji (23%). W 94% analizowanych ogłoszeń wymagania zamawiający podali w punkcie III. 5. Najczęściej żądali „zaświadczenia niezależnego podmiotu uprawnionego do kontroli jakości potwierdzającego, że dostarczane produkty odpowiadają określonym normom lub specyfikacjom technicznym” oraz „próbek, opisów lub fotografii produktów, które mają zostać dostarczone, a których autentyczność musi zostać poświadczona przez wykonawcę na żądanie zamawiającego” — po 19%. Kolejno „Aprobaty Techniczne i Certyfikaty na materiały wykorzystywane do realizacji robót objętych zamówieniem” były wymagane w 21,4% ogłoszeń. W 11% ogłoszeń zamawiający uznali, że potwierdzeniem, iż oferowane roboty budowlane są wykonane zgodnie z wymaganiami, będą referencje wykonawcy. W kilku przypadkach zamawiający po-

dali szczegółowe wymagania, np. „Dokumenty dotyczące nawierzchni poliuretanowej: Certyfikat lub deklaracja zgodności z normą PN-EN 14877:2008, lub aprobatę techniczną ITB, lub rekomendacja techniczna ITB, lub wyniki badań specjalistycznego laboratorium (np. Labosport lub ISA-Sport lub Sports Labs Ltd), potwierdzające parametry oferowanej nawierzchni lub dokument równoważny” lub w innym ogłoszeniu „Certyfikat TÜV-Polska na proponowane centrale klimatyzacyjne, że zaprojektowane i wykonane są one zgodnie z normą DIN 1946-4 lub inny równoważny dokument”. Najczęściej stawiane przez zamawiających wymagania przedstawiono na rysunku 2.

Analiza ogłoszeń wskazuje, że zamawiający w niewielkim stopniu wykorzystują możliwość żądania dokumentów potwierdzających, że oferowane dostawy, usługi lub roboty budowlane będą odpowiadały określonym wymaganiom. Jeśli już takie wymagania są stawiane, zamawiający skupiają się raczej na wymaganiach dotyczących samych materiałów, nato-

Rysunek 2

Wymagania stawiane przez zamawiających w ogłoszeniach na roboty budowlane

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 1

Częstotliwość i cel badań kontrolnych materiałów składowych do produkcji betonu i studzienek prowadzona przez producenta studzienek według PN-EN 1917:2004

Material	Kontrola	Cel	Min. częstotliwość
Cement	Producent powinien sprawdzić zgodność z wymaganiami	Zapewnienie zgodności	Co 1000 ton, minimum dwa razy w miesiącu
Kruszywo	Wzrokowa kontrola dostawy Badanie za pomocą analizy sitowej Badanie dotyczące zanieczyszczeń organicznych lub zawartości muszli	Porównanie z normalnym wyglądem pod względem uziarnienia, kształtu i zanieczyszczeń Ocena zgodności z normą lub uzgodnionym uziarnieniem Ocena obecności i ilości zanieczyszczeń	Każda dostawa Każde źródło dostawy i uziarnienie 1. Pierwsza dostawa z nowego źródła 2. W przypadku wątpliwości po kontroli wizualnej 3. Raz w tygodniu lub częściej, jeśli jest to wymagane przez lokalne warunki lub wymagania dostawy 1. Pierwsza dostawa z nowego źródła 2. W przypadku wątpliwości po kontroli wizualnej
Domieszki	Wzrokowa kontrola domieszek Oznaczenie gęstości	Porównanie z normalnym wyglądem Porównanie z gęstością normalną	Każda dostawa Każda dostawa
Dodatki	Wzrokowa kontrola dodatków	Porównanie z normalnym wyglądem	Każda dostawa
Woda zarobowa	Analiza chemiczna lub badanie zgodności z odpowiednim wymaganiem	Zapewnienie, że woda nie zawiera szkodliwych składników	Tylko w przypadku gdy woda nie jest pobierana z wodociągu komunalnego: 1. Gdy nowe źródło jest użyte pierwszy raz 2. W przypadku wątpliwości 3. Raz na rok 4. Trzy razy na rok, gdy woda jest pobierana z ciekłu wodnego
Włókna stalowe	Producent powinien sprawdzić zgodność z wymaganiami	Zapewnienie zgodności	Każda dostawa, ale nie częściej niż raz w miesiącu
Stal zbrojeniowa	Producent powinien sprawdzić zgodność z wymaganiami	Zapewnienie zgodności	Każda dostawa, ale nie częściej niż raz w miesiącu
Uszczelki złącza i materiały uszczelniające	Producent powinien sprawdzić zgodność z wymaganiami	Zapewnienie zgodności	Każda dostawa, ale nie częściej niż raz w miesiącu
Stopnie żłazowe	Producent powinien sprawdzić zgodność z wymaganiami	Zapewnienie zgodności	Każda dostawa, ale nie częściej niż raz w miesiącu

Źródło: opracowanie własne.

miast nie pytają o dokumenty potwierdzające, że dostawca czy wykonawca posiada system zapewniania jakości. Brak informacji na temat tych dokumentów w ogłoszeniu nie oznacza jeszcze, że zamawiający nie będzie ich wymagał, gdyż mogą one być ujęte w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, do której jest dość często odniesienie w ogłoszeniu. Niemniej jednak ogłoszenie jest pierwszym miejscem, gdzie zamawiający może wyraźnie zaznaczyć swoje oczekiwania co do zapewniania jakości przez wykonawcę.

Przykład zakresu kontroli dostaw

Wybór certyfikowanego dostawcy materiałów zapewnia nie tylko ich należytą jakość, ale może także np. zmniejszyć liczbę koniecznych badań materiałów, co wpływa na ich ostateczny koszt. Dobrym przykładem zmian w zakresie kontroli dostawy przy dostawcy, który poddał się dobrowolnej certyfikacji i takim, który jej nie posiada, przedstawia norma PN-EN

1917:2004 „Studzienki włączowe i niewłączowe z betonu niezbrojonego, z betonu zbrojonego włóknom stalowym i żelbetowe”.

Kontrola wszystkich materiałów składowych do produkcji betonu i studzienek dostarczanych przez dostawców obejmuje w każdym przypadku kontrolę dokumentów dostawy (w tym etykiety na opakowaniu, jeśli jest ona stosowana), potwierdzających zgodność dostarczonych materiałów z wyspecyfikowanymi w zamówieniu wymaganiami.

Jednak jeżeli dostawca:

- a) jest niecertyfikowany przez stronę trzecią (spełniającą wymagania normy dla jednostek certyfikujących PN-EN 45011:2000P aktualnie zastąpiona przez PN-EN ISO/IEC 17065:2013-03E „Ocena zgodności — wymagania dla jednostek certyfikujących wyroby, procesy i usługi.”) lub
  - b) nie produkuje swojego wyrobu w ramach systemu zarządzania jakością zgodnego z międzynarodową normą PN-EN ISO 9001:2009P i certyfikowanego przez jednostkę certyfikującą (spełniającą z kolei wymagania PN-EN ISO/IEC 17021:2011P „Ocena zgodności — wymagania dla jednostek prowadzących audyty i certyfikację systemów zarządzania.”) lub
  - c) nie działa w systemie zapewnienia jakości zgodnego z omawianą normą PN-EN 1917:2004 i audytowanego przez producenta studzienek,
- to kontrola dostaw materiałów stosowanych do produkcji studzienek obejmuje badania przedstawione w tabeli 1.

Tak obszerna kontrola dostaw materiałów składowych do produkcji wyrobu wpływa oczywiście na

koszt gotowego wyrobu (zwiększony jest koszt robocizny oraz jest wymagany dodatkowy czas na przeprowadzanie kontroli dostaw).

Podsumowanie

Powszechna jest opinia o wadach wyboru oferty dostawcy materiałów czy wykonawcy robót budowlanych na podstawie jedynie kryterium ceny. Nie budzi także wątpliwości, że niezwykle ważny jest wybór kompetentnego dostawcy czy wykonawcy. Obowiązujące przepisy pozwalają zamawiającemu na sprawdzenie, czy dostawca materiałów jest w stanie zapewnić dostawę materiałów o wymaganej jakości. Jak wskazują analizy ogłoszeń przeprowadzone w artykule, zamawiający rzadko z tej możliwości korzystają.

Przedstawiony w artykule przykład pokazuje, że współpraca z certyfikowanym dostawcą jest korzystna dla obu stron. Współpraca z kwalifikowanym dostawcą:

- obniża całkowite koszty kupującego — kupujący może złagodzić kontrolę odbiorczą dostaw, np. surowców wymaganych do produkcji wyrobów;
- podwyższa jakość wyrobów/usług dostawcy — dostawca zna i dostosowuje się do potrzeb kupującego;
- wpływa korzystnie na współpracę pomiędzy dostawcą a kupującym — podwyższa zaufanie obu stron do siebie wzajemnie, co w konsekwencji skutkuje wykonaniem usługi/wyrobu na odpowiednim poziomie jakościowym, który został zdefiniowany w specyfikacji przetargowej.

Literatura

- Kozik, R., Leśniak, A., Plebankiewicz, E. (2013). Problemy wyboru dostawcy materiałów budowlanych. *Gospodarka Materiałowa i Logistyka*, (10), 27–32.
- Łaskiewicz, K., Dynarowski, R., Królikowski, M., Misiewicz, L. (2013). Deklaracje właściwości użytkowych i oznakowanie CE elementów murowych zgodnie z rozporządzeniem CPR. *Materiały Budowlane*, (7), 64–67.
- Mwikali, R., Kavale, S. (2012). Factors Affecting the Selection of Optimal Suppliers in Procurement Management. *International Journal of Humanities and Social Science*, 2 (14), 189–193.
- Tworek, J. (2011). Wyroby budowlane pod rządami rozporządzenia nr 305/2011 zastępującego Dyrektywę 89/106/EWG. *Materiały Budowlane*, (4), 120–123.
- Wall, S. (2013). Rozporządzenie UE nr 305/2011 w pytaniach i odpowiedziach. *Materiały Budowlane*, (5), 42–43.

Normy i akty prawne

- Dyrektywa Rady UE 89/106/EWG z 21 grudnia 1988 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących wyrobów budowlanych.
- PN-EN ISO 9001: 2009P „Systemy zarządzania jakością — Wymagania. ”, PKN, Warszawa 2009.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2013 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy, oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane (DzU 2013 r., nr 0, poz. 231).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. ustanawiające zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające dyrektywę Rady 89/106/EWG.
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. — Prawo zamówień publicznych (DzU z 2013 r., poz. 907, 984, 1047, 1473).